

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی
دانشکده علوم سیاسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته روابط بین الملل

موضوع:

بررسی تطبیقی منافع کشورهای عربستان سعودی و امارات
متحده عربی از روابط تنش زای ایران و ایالات متحده آمریکا

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر محمد توحید فام

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر محمد علی خسروی

پژوهشگر:

رقیه سادات مظفری صحنه سرایی

پاییز ۹۱

با تشکر فراوان از استاد گرامی و ارجمندم آقای دکتر محمد توحید فام و مشاور گرامی جناب دکتر محمد علی خسروی و زحمات فراوان جناب دکتر روح الله مدبر که با راهنمایی های عالمانه و خردورزانه خویش موجبات غنای هرچه بیشتر این اثر را فراهم ساختند.

تقدیم به پدر و مادر گرامی، عزیز و زحمتکش و امیر و محسن برادران عزیزم که مقدمات و زمینه های گشایش باب علم و معرفت را برایم مهیا ساختند و با علاقه وافرشان به علم و تحصیل، همواره مشوق من هستند.

تعه‌دنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجان‌ب محمد علی گل محمدزاده دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد به شماره دانشجویی ۸۹۰۶۶۲۵۵۴۰۰ در رشته علوم سیاسی که در تاریخ ۹۱/۶/۲۳ از پایان نامه خود تحت عنوان مطالعه تطبیقی انقلاب اسلامی ایران با جنبش های اخیر در منطقه (با تکیه بر جنبش مصر) با کسب نمره و درجه دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می شوم:

۱- این پایان نامه حاصل تحقیق رو پژوهش انجام شده توسط اینجان‌ب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.

۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجان‌ب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضاء:

بسمه تعالی

در تاریخ ۹۱/۶/۲۳

محمد علی گل محمدزاده دانشجوی کارشناسی ارشد علوم سیاسی از پایان نامه خود دفاع نموده و با
نمره به حروف و با درجه مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه.....
۶	فصل اول : کلیات پژوهش.....
۷	۱-۱- بیان مسئله.....
۱۳	۱-۲- اهداف پژوهش.....
۱۴	۱-۳- اهمیت موضوع و انگیزه انتخاب آن.....
۱۹	۱-۴- ادبیات پژوهش.....
۱۹	۱-۵- سئوالات تحقیق.....
۱۹	۱-۵-۱- سؤال اصلی.....
۱۹	۱-۵-۲- سؤال فرعی.....
۲۰	۱-۶- فرضیه ها و متغیرها.....
۲۰	۱-۶-۱- فرضیه.....
۲۰	۱-۶-۲- متغیر مستقل.....
۲۰	۱-۶-۳- متغیر وابسته.....
۲۰	۱-۷- تعریف مفاهیم.....
۲۰	۱-۷-۱- سیاست خارجی.....
۲۰	۱-۷-۲- روابط سیاسی.....
۲۱	۱-۷-۳- رئالیسم.....
۲۱	۱-۷-۴- لیبرالیسم.....
۲۱	۱-۷-۵- نئولیبرالیسم.....
۲۱	۱-۷-۶- اسلام گرایی.....
۲۲	۱-۷-۷- امپریالیسم.....
۲۲	۱-۷-۸- ایدئولوژی.....
۲۲	۱-۷-۹- گفتمان.....
۲۲	۱-۷-۱۰- نظریه گفتمان.....

۲۲	۱۱-۷-۱- مفصل بندی
۲۳	۱۲-۷-۱- دال مرکزی
۲۳	۸-۱- نوآوری پژوهش
۲۳	۹-۱- قلمرو تحقیق
۲۴	۱۰-۱- محدودیت ها و مشکلات
۲۴	۱۱-۱- روش تحقیق و جمع آوری اطلاعات
۲۴	۱۲-۱- سازماندهی پژوهش

فصل دوم: چهار چوب های مفهومی و نظری

۲۶	۱-۲- رئالیسم کلاسیک
۲۸	۲-۲- رئالیسم ساختار گرا (نئورئالیسم)
۳۰	۱-۲-۲- فرضیه های نئولبرالیسم
۳۱	۲-۲-۲- موازنه قدرت در نئورئالیسم
۳۲	۳-۲-۲- ضرورت وجوه هژمون در ساختار نظام بین الملل
۳۲	۳-۲- قدرت
۳۴	۴-۲- نئورئالیسم تدافعی
۳۶	۵-۲- نئورئالیسم تهاجمی
۳۷	۶-۲- منافع ملی

فصل سوم: بررسی تاریخچه روابط و مناسبات ایران، ایالات متحده امریکا ، عربستان و امارات

۴۲	در قبل و بعد از انقلاب ۵۷
۴۳	۱-۳- ایران و عربستان از ۱۲۹۹ تا ۱۳۹۰
۴۵	۲-۳- روابط ایران و عربستان در دوران پهلوی اول
۴۷	۱-۲-۳- روابط ایران و عربستان در زمان رضا شاه و حکومت آل سعود
۵۰	۲-۲-۳- تاسیس سفارت خانه دو کشور
۵۱	۳-۲-۳- تیرگی روابط ایران با پادشاهی حجاز ونجد
۵۲	۳-۳- روابط ایران و عربستان در دوران پهلوی دوم

۵۶	۳-۳-۱- شروع دوباره روابط ایران و عربستان
۵۸	۳-۳-۲- موضوع دو کشور در قبال اسرائیل
۵۹	۳-۳-۳- خلیج همیشه فارس
۵۹	۳-۳-۱- بحرین و جزایر سه گانه
۶۰	۳-۴-۱- روابط ایران و عربستان پس از انقلاب ایران
۶۶	۳-۴-۱- جایگاه مسئله حج و مراسم براثت از مشرکین در روابط ایران و عربستان
۷۹	۳-۴-۲- فعالیت های هسته ای ایران و نگرانی عربستان
۸۰	۳-۴-۳- فلسطین و مناقشاتش با اسرائیل
۸۰	۳-۴-۴- روابط با آمریکا
۸۲	۳-۵-۱- ایران و امارات متحده عربی
۸۴	۳-۵-۱- آغاز اختلافات
۸۵	۳-۵-۲- زوایای توافقمه ۱۹۷۱
۸۷	۳-۵-۳- برنامه هسته ای ایران
۸۹	۳-۵-۴- بهار عربی
۹۱	۳-۶-۱- اتحاد امارات متحده عربی و ایالات متحده امریکا
۹۳	۳-۷-۱- روابط ایران و ایالات متحده امریکا
۹۷	۳-۷-۱- روابط ایران و امریکا در دوره سلطنت رضا شاه پهلوی اول
۹۹	۳-۷-۲- ایران و ایالات متحده امریکا در دوره پهلوی دوم
۱۰۱	۳-۷-۳- ایران و ایالات متحده پس انقلاب ۵۷
۱۰۷	۳-۷-۴- اوباما و امیدها برای رفع مخاصمات
۱۱۴	نتیجه گیری
۱۱۵	فصل چهارم: بررسی اجمالی روند اعمال تحریم های ایالات متحده امریکا علیه ج.ا.ا
۱۱۶	۴-۱-۱- جایگاه عربستان در منطقه و بررسی وضعیت اقتصادی این کشور
۱۱۶	۴-۱-۱- موقعیت جغرافیایی
۱۱۷	۴-۱-۲- رشد اقتصادی عربستان
۱۲۳	۴-۱-۳- برآورد قدرت نظامی عربستان

- ۴-۱-۴-تعاملات راهبردی عربستان و ایالات متحده امریکا در راستای مهار ایران..... ۱۲۵
- ۴-۲- بررسی وضعیت اقتصادی امارات متحده عربی..... ۱۲۹
- ۴-۲-۱- مناسبات اداری امارات متحده عربی و ایالات متحده امریکا ۱۳۲
- ۴-۲-۲- قابلیت های امنیتی و نظامی امارات ۱۳۴
- ۴-۳- بررسی روند تحریم های ایالات متحده در مقابل ایران پس از انقلاب ۱۳۷

فصل پنجم : اثرات تحریمها بر اقتصاد و تکنولوژی ایران و منافع امارات و عربستان از این

- تحریمها و ادامه روند تنش زای مناسبات ایران و امریکا..... ۱۴۱
- ۵-۱- میدان های مشترک..... ۱۴۶
- ۵-۱-۱- میدان فروزان ۱۴۶
- ۵-۱-۲- میدان های نصرت و مبارک ۱۴۷
- ۱-۱-۳- میدان هنگام ۱۴۹
- ۱-۱-۴- میدان سلماس ۱۴۹
- ۱-۱-۵- میدان های اسفندیار و آرش ۱۵۰
- ۵-۲- تصرف غیرقانونی اعراب از حوزه های مشترک..... ۱۵۲
- ۵-۳- مرزهای دریایی جنوب ایران ۱۵۲
- ۵-۳-۱- مرز دریایی ایران و امارات متحده عربی..... ۱۵۳
- ۵-۳-۲- مرزهای دریایی ایران و عربستان ۱۵۵
- نتیجه گیری: ۱۵۸
- منابع و مآخذ ۱۶۵

مقدمه:

روابط بین الملل از جمله دروس نو پا در عالم سیاست به شمار می رود. موضوع اصلی روابط بین الملل تأکید در کشف کاربرد قواعد و اصول کسب قدرت یک کشور در سطح نظام بین الملل می باشد. به عبارتی یک سلسله قواعد و اصول برای قدرت مند شدن کشور در سطح نظام بین المللی وجود دارد و باید این اصول و قواعد را رعایت کرد. در عین حال با این اصول و قواعد می توان به صورتی علمی و سیستماتیک مسائل بین المللی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داد.

در این بین نظریه های روابط بین الملل عمدتاً بر گرفته از تأثیرات تحولات بین المللی بر پارادایم ها و نظریه های موجود است. رشته روابط بین الملل در اصل در اندیشه ها و آرمان های لیبرالیسم ریشه دارد. اما بعد از چند دهه و اشکار شدن ضعف های این پارادایم و بدلیل ناکارآمد بودن مفروضه های عمده این نظریه تئوری واقع گرایی (رنالیسم) توسط هانس جی مورگنتا با "کتاب سیاست میان ملتها" ظهور نمود و بی تردید واقع گرایی عملاً مهمترین و پایدارترین نظریه در روابط بین الملل بوده است. جاذبه تقریباً بی دلیل این نظریه به دلیل نزدیکی آن با عملکرد سیاستمداران در عرصه بین الملل و همچنین نزدیکی آن با فهم متعارف از سیاست بین الملل است.

امروزه بررسی روابط کشورها موجبات دستیابی به ارائه راهکارهای تدوین سیاست گذاری خارجی به روز و مناسب و در راستای منافع ملی را برای دولت ها فراهم می آورد. در این راستا با توجه به گستردگی نوع مناسبات ایران و ایالات متحده امریکا و مواجهه این دو کشور با یکدیگر ضرورت بررسی دقیق تمام زوایای مناسبات به درگیری و تهدیدات لفظی و عملی گذشته است. در این زمینه مسأله ای که حائز اهمیت است منافع کشورهای حاشیه خلیج فارس بالاخص عربستان سعودی و امارات متحده عربی از روابط تنش زای این دو متحد سابق و دشمن کنونی است. لذا با بکر بودن این پژوهش در این زمینه، تصمیم گرفته شد پژوهشی بی طرف و با نگاه واقع گرایانه در زمینه نوع نگرش کشورهای عربستان سعودی و امارات متحده عربی به تنش های موجود بین دو کشور جمهوری اسلامی ایران و ایالات متحده عربی جهت استفاده علاقه مندان و پژوهشگران تحت عنوان پایان نامه تدوین گردد.

در این پژوهش سعی شد با اقتباس از نظریه گفتمان لاکلا و موفه و نظریه واقع گرایی (رنالیسم) به بررسی تطبیقی منافع کشورهای حاشیه خلیج فارس مخصوصا عربستان و امارات پرداخته شود.

انچه تحلیل گفتمان لاکلا و موفه را از دیگر نظریه های گفتمانی متمایز می کند: تسری گفتمان از حوزه فرهنگ و فلسفه به جامعه و سیاست است. طبق این نظریه همه چیز به زبان و متن تحلیل می یابد بر این مبنا با گسترده ای از داده های زبانی و غیر زبانی از گفتارها، گزارشها، حوادث تاریخی، مصاحبه ها، سیاست گذاریها، اعلامیه ها، اندیشه ها، سازمانها و نهادها به شاید متن برودت می کنم.

لاکلا و موفه از طریق بازخوانی و ساختار شکنی نظریه های متفکرانی مانند: مارکس، گرامشی، دوتراسی، فوکو، دریدا، لاکان، نظریه گفتمان خود را در کتاب هژمونی و استراتژی سوسیالیستی (۱۹۸۵) شکل دادند. نظریه لاکلا و موفه ریشه در دو سنت نظری ساختارگرا یعنی مارکسیسم و زبان شناسی سوسور دارد. آنها با ارائه صورت بندی نظام مند از نظریه گفتمان به وسیله ایجاد زنجیر بهم پیوسته از مفاهیم جدید ابزاری کارآمد برای شناخت و تبیین پدیده های سیاسی به دست آورده اند و نظریه شان بسط نظریه گفتمان فوکو در دوره دیرینه شناسی اما در چهارچوب پسا ساختارگرایی است و از نظرشان نه تنها زبان بلکه کل حوزه اجتماع را مفهوم گفتمان در بر می گیرد.

اما انچه در این پژوهش قبل از نظریه گفتمان حائز اهمیت است واقع گرایی است. به عبارتی نوع گفتمان دولت های سیاسی بیانگر نگاه آنها به این عرصه است کشوری که در راستای منافع ملی خود حرکت کند به دور از توهم و با نگاه واقع گرا به ساختار نظام بین الملل برنامه سیاست خارجی خود را بر مبنای داشته های خود و در راستای سیاست تنش زدایی پایه ریزی می کند.

بی تردید واقع گرایی، عملا مهمترین و پایدارترین نظریه روابط بین الملل بوده است. در نگاه رئالیستها سیاست بین الملل متمایز از سیاست داخلی است زیرا محیط بین الملل برخلاف محیط داخلی کاملا انارشیک است که می توان از نظریه پردازانی چون توسیدید و ماکیاولی در این عرصه نام برد، اما این مورگنتا بود که بطور جدی این نظریه را به عرصه اکادمیک آورد و قدرت و منافع ملی را دو اصل رئالیسم می داند این نظریه بعد از جنگ جهانی دوم غالب شد.

رنالیسم به رهبران ایالات متحده آموخت به جای ایدئولوژی بر منافع تمرکز داشته باشند صلح را از طریق قدرت دنبال کنند و دریابند که حتی اگر قدرت های بزرگ ارزش ها و اعتقادات متضادی داشته باشند، می توانند همزیستی کنند.

قدرت در واژگان رنالیسم بسیار مهم است و بصورت سنتی، در معنای نظامی - استراتژیک تعریف شده است و بر اساس نظریه رنالیسم هر کشوری مسئول تضمین رفاه و بقای خود است. در رنالیسم کلاسیک برداشت قدرت طلب انسان و ویژگی های دولت ها در تبیین سیاست خارجی تاکید دارد اما لازم است یاد آور شویم مروجان این نظریه به عوامل سیستمی توجهی ندارند. در مقابل رنالیسم ساختارگرا به عوامل سطح واحد توجهی نشده و تاکید حرف بر متغیرهای سیستمی است و متغیر وابسته اصلی که نظریه پردازان در پی تبیین آن هستند مؤلفه ها و نتایج بین المللی در نتیجه قدرت و امنیت در کانون مباحث رنالیسم قرار دارد و آنچه در این پژوهش حائز اهمیت است منافع ملی با حفظ امنیت ملی و بقا در نظام بین الملل است.

با پیروزی انقلاب اسلامی شاهد فضای تیره روابط دو کشور بودیم و وقوع انقلاب در ایران فضای روابط دو کشور را در مسیر جدیدی قرار داد که تا قبل از بحران گروگانگیری و در زمان دولت موقت نگاه دو دولت در راستای برقراری روابط بر مبنای منافع بود. با پیروزی انقلاب و روی کار آمدن دولت موقت مهندس بازرگان آغاز تنش بین نیروهای واقع گرا و ایدئولوگ پدید آمد. سیر روابط ایران و ایالات متحده امریکا از استارت برقراری روابط با تلاشهای امیر کبیر، ورود مورگان شوستر، حمایت های امریکا از ایران در دوره جنگ جهانی اول، دوم و تهدید شوروی جهت تخلیه خاک ایران، ممانعت از خودمختاری اذربایجان، اعطای وام های سنگین مالی، غذایی، نظامی، و ... یک روی ماجرای مناسبات ایران و ایالات متحده امریکا است و روی دیگر آن کودتای ۲۸ مرداد مردم ایران در سال ۵۷، تسخیر سفارت امریکا توسط برخی دانشجویان، قطع روابط دیپلماتیک با ایران به علت گروگان گرفته شدن دیپلمات های امریکایی، وقایع طبس، همراهی عراق در تجاوز ۸ ساله به ایران، درگیری های نظامی جزئی در خلیج همیشه فارس، انهدام هواپیمایی ایرباس ایران، اعمال تحریم های سنگین اقتصادی، تهدید به اقدام نظامی علیه ایران پس از وقایع ۱۱ سپتامبر،

پیشنهاد رفع مخاصمات ، پافشاری ایران بر خواسته های خود در غنی سازی هسته ای، گفتگو های دو جانبه در عراق، پیام نوروزی به ایرانیان و دهها مورد دیگر بخشهایی از مناسبات ایران و ایالات متحده امریکا می باشد. که در این بین کشورهای حوزه خلیج فارس مخصوصا عربستان سعودی و امارات متحده عربی هر کدام به نوبه خود از افزایش تیرگی روابط ایران و امریکا منافی کسب می کنند اما نقطه مشترک منافع آنها در حوزه اقتصادی است.

در این فضا عربستان علاوه بر کسب منافع در زمینه برداشت بی وقفه از منابع زیرزمینی مشاء به علت ضعف تکنولوژیکی ایران، در آتش اختلافات منطقه ای و ایجاد رقابت تسلیحاتی برای افزایش قدرت نظامی ارتش خود می دمد و امارات هم علاوه بر برداشت های نفتی در جذب سرمایه های عظیم ایرانیان به واسطه نگرانی از تحریم ها موفق و حساب شده عمل می نماید. تصور تهدید آمیز بودن فعالیت های هسته ای ایران و سیر سعودی قطعنامه های سازمان ملل باعث شده عربستان سعودی و امارات متحده عربی با توجه به مشغولیت ایران به مباحث بین المللی و تلاش برای شفافیت فعالیت های خود به افزایش توان و قدرت خود در منطقه خلیج فارس با بهره گیری از مناسبات ویژه خود با ایالات متحده امریکا بپردازد . ایجاد بازدارندگی و توازن قدرت در مقابل ایران از اصلی ترین اهداف مشترک امریکا و عربستان سعودی در شرایط جدید منطقه ای محسوب می شود از آنجا که ایران خصوصا در دولت آقای احمدی نژاد با دکترین گسترش برنامه های صلح آمیز هسته ای بدون توجه به هشدارها و قطع نامه های مکرر سازمان ملل متحد گام بر داشت موجب گردید امریکا به شیوه های گوناگون از جمله ایجاد بازدارندگی با تقویت عربستان سعودی مانع اقدامات ایران در این حوزه شود. عربستان سعودی رویکردی موازی اما نه دقیقا مشابه ، برای ایجاد بازدارندگی در مقابل ایران را دنبال می کند و سعی دارد تعاملات دیپلماتیک خود به حماس، حزب ... را افزایش دهد و با مشارکت و تعامل خود با انها در حوزه جهان عرب ، از وابستگی و اتکای بیشتر آنها بایران بکاهد.

امارات متحده عربی هم که دارای اقتصادی باز و مازاد تجاری بالایی است در رقابت با ایران و ایالات متحده امریکا نقش حیاتی اما در عین حال دو گانه ای را ایفا کرده است. بخش قابل ملاحظه ای از صادرات و واردات ایران از طریق دویی در جریان است . از طرفی به دلیل فقدان روابط دیپلماتیک

رسمی امریکا با ایران ، واشنگتن از امارات متحده عربی بعنوان محل دیده بانی وکسب اطلاعات مربوطه به تحولات اجتماعی و سیاسی ایران بهره برداری می کند.

در مجموع بررسی های صورت گرفته در این پژوهش بیانگر آن است که همسایگان فرصت طلب جنوبی ایران بیشترین بهره برداری از شرایط ایجاد شده را ببرند و در این راستا سود حاصل برای قطر و عربستان و امارات در رونق شدید اقتصادی این کشورها اثرات ماندگاری را به جا گذاشت و در این بین احساس می شود کشور نیازمند نوعی نگاه واقع بینانه همراه با درک آرمان گرایی به جهان است تا بتواند در برقراری روابط با کشورها و مقابله با دولت های سودجو و منفعت طلب استفاده کند.

فصل اول:

کلیات تحقیق

۱-۱- بیان مساله:

ایالات متحده آمریکا به عنوان کشوری با مولفه های قدرت جهانی برای دستیابی به منافع و پیشبرد فرایند های جهانی براساس خواست و مقتضیات خود در مناطق و حوزه های مختلف بین المللی حضور و نفوذ دارد. منطقه خاورمیانه و خلیج فارس یکی از کانونی ترین مناطق مورد علاقه این کشور پس از جنگ جهانی دوم بوده است. ایران به عنوان کشوری محوری از نظر استراتژی و موقعیت ژئوپولیتیکی در منطقه خلیج فارس و خاورمیانه بیشترین تاثیر و تقابل و یا اتحاد نزدیک را با ایالات متحده آمریکا به عنوان کشوری فرا منطقه ای و ذی نفع را در منطقه داشته است. وقوع انقلاب در ایران فضای روابط دو کشور را در مسیر جدیدی قرار دارد. تا قبل از بحران گروگانگیری روی کار بودن دولت مهندس بازرگان نگاه دو دولت در راستای برقراری روابط بر مبنای منافع بود. اما وقوع گروگانگیری در سفارت ایالات متحده توسط تعدادی از دانشجویان مسیر گفتمان و نگاه ها را متحول کرد و فضای روابط دگرگون شد. در طی این سالها میان دو کشور ایران و آمریکا همواره رخداد های مختلفی موجبات اتخاذ تصمیماتی گاه تند و تهدید آمیز توسط سران دو کشور صورت پذیرفته است. حرکت ایران به سمت خودکفایی نظامی و تقویت بندی دفاعی و حمایت از گروه های اسلامی فلسطینی و حزب الله لبنان با ایدئولوژی عدم سازش با اسرائیل کاملا با منافع ملی و دکترین سیاست خارجی ایالات متحده آمریکا در تضاد و موجبات بی اعتمادی دو کشور به یکدیگر را فراهم نمود. در این راستا آمریکا با انجام اقدامات تنبیهی از جمله تصویب تحریم های گسترده اقتصادی و تجاری درصدد مهار سیاست های ایران برآمد.

فضای تیره روابط دو کشور با وجودی که در دوره اصلاحات می رفت تا کمی بهبود یابد و به قول رئیس جمهور سابق ایران آقای خاتمی به سمت فروریختن دیوارهای بی اعتمادی دو کشور گام نهد، اما با روی کار آمدن دولت آقای احمدی نژاد با گفتمان های کارگزار محور و بر مبنای ادبیات دهه شصت و ابتدای انقلاب و موضع گیری های صریح تر علیه اسرائیل موجبات تیره تر شدن روابط دو کشور را فراهم نمود. سال ۱۳۹۰ شاید یکی از پرتنش ترین دوران برای دستگاه دیپلماسی ج.ا.ا محسوب می شود. موضع گیری های صریح تر آژانس های بین المللی انرژی هسته ای مبنی بر عدم

شفافیت برنامه های هسته ای ایران و همچنین ادعاهای بریتانیا در نقش ایران در پولشویی و ترانزیت مواد مخدر موجبات حرکت جامعه جهانی برای آماده شدن برای اقدامات جدی تر علیه ایران خصوصا اعمال مجازاتهای سنگین تر بین المللی را فراهم آورد. ورود اتحادیه اروپا بر تحریم نفتی ایران و نوسانات شدید قیمت ارز و دلار در ایران موجبات فشار بر پیکره اقتصادی رابتر ایران را تشدید نمود. تحریمهای فزاینده علیه ایران موجبات عقب ماندگی تکنولوژیهای خاص را تا برای کشور پدید آورده و بالطبع آن فواید فراوانی را برای برخی از رقبای دیرین ایران خصوصا در حاشیه خلیج همیشه فارس از جمله امارات متحده عربی و عربستان شده است. عدم امکان استفاده به روز ایران از ذخایر مشترک گازی و نفتی در این حوزه و تحریم ورود و امکان خرید برخی کالاها توسط ایران و استفاده از گمرکات کشور امارات متحده و پرداخت چند برابری حق ترانزیت و قیمت محصولات کمک شایانی به این کشورها برای توسعه اقتصادی خود و همکاری برای افزایش مخاصمات ایران و آمریکا به واسطه منافع فراوان اقتصادی برای این دولت ها را دانسته است.

به عبارتی کلیه اقداماتی که آمریکا در برابر ایران ، انجام می دهد در راستای نوع تعامل و گفتمان دولتهای حاکم بر ایران است. در این بین در هر دوره با امکان بهبود مخاصمات ایران و آمریکا شاهد بوده ایم .

عوامل متعدد داخلی و خارجی در افزایش روند خصومت دو کشور موثر بوده اند ، یکی از این عوامل کشورهای خارجی همچون روسیه ، چین ، عربستان و امارات می باشند که هر کدام به نوبه خود از افزایش تیرگی روابط ایران و آمریکا منفعی کسب می کنند. اما نقطه مشترک منافع آنها در حوزه اقتصادی است. عربستان علاوه بر کسب منافع در زمینه برداشت بی وقفه از منابع زیر زمینی مشا به علت ضعف تکنولوژیکی ایران ، در آتش اختلافات منطقه ای و ایجاد رقابت تسلیحاتی برای افزایش قدرت نظامی ارتش خود نیز می پردازد.. امارات نیز علاوه بر برداشتهای نفتی ، در جذب سرمایه های عظیم ایرانیان به واسطه نگرانی از تحریمها و از بین رفتن اندوخته هایشان در ایران ، بسیار موفق عمل می کند ، همچنین گمرکات امارات محلی شده برای ترانزیت کالاهای که ایران به واسطه تحریم به چند برابر قیمت مجبور به تهیه آنها می باشد.

آنچه مسلم است بازخورد هر اقدام بین المللی نتیجه سیاستگذاری خارجی کشورها است. طبق نظر جیمز روزنا برای مطالعه سیاست خارجی باید به منابع خارجی، محیط اجتماعی، محیط حکومتی، نقش ها و افراد توجه کرد. مطالعه تعامل بین هر یک از عوامل پنج گانه، شناخت بهتری از سیاست خارجی کشورها در مقابل یکدیگر ایفا می کند. در این بین برخی کشورها بر مبنای توانایی خود سیاست خارجی متنوعی از جمله: انزوا طلبی، مشارکت یا گسترش طلبی را انتخاب می کنند. کشورها با دیگر بازیگران که در یک موقعیت منافع مشترکی دارند وارد بازی می شوند تا در راستای منافع ملی خود عمل می نمایند.

کشورها با توجه به ظرفیتشان یا خواستار کنترل بیرونی بیشتر بر موقعیت هایی هستند که کنترل نشده اند یا به دنبال انحصاری کردن موقعیت ها برای خودشان می باشند. لذا بحث کنترل و تاکید بر بازیگر، موقعیت ها را شکل می دهد و هر بازیگر به طور دائم باید سیاست خارجی خود را با محیط داخلی و شرایط بین المللی مطابقت دهد و سازگار کند. به عبارت دیگر سیاست خارجی یعنی سازگاری دائمی در دوست ها، هم بین دوست ها و هم موقعیتی که در آن ذی نفع هستند.

براین اساس درک تحول رفتار سیاست خارجی هر کشور ممکن است با تغییر در بازیگران، برداشت ها، اهداف، رویکرد ها و شکل گیری ساختارهای جدید در حکومت ممکن شود.

آنچه مسلم است در این میان و به واسطه مسائل گرفتار شده در بازگشت به گذشته روابط ایران و آمریکا در حالت رکود قرار گرفته و نگاه سخت ایدئولوگ به آن مانع رفع مشکلات دو کشور گردیده که موجبات سود عده ای دیگر از بازیگران بین المللی را حاصل گردیده است.

با وقوع انقلاب ایران پس از سیاستهای فضای باز سیاسی کارتر شاهد بودیم دولت آمریکا از اولین دولتهایی بود که انقلاب ایران را به رسمیت شناخت و درصدد برقراری رابطه با ایران برآمد.

حمله جمعی از افراد که خود را دانشجویان پیرو خط امام نامیدند به سفارت ایالات متحده آمریکا که به بهانه پذیرش شاه در آمریکا و دقیقا یک روز بعد از نشست با مهندس بازرگان و نمایندگان آمریکا در حاشیه مراسم سالگرد انقلاب الجزایر صورت پذیرفت مسیر روابط ایالات متحده آمریکا و

ایران را وارد فاز بحرانی نمود ، سیر خصومت روابط ایران و آمریکا از ابتدای انقلاب تاکنون به درجات مختلفی بوده است و بسته به نحوه گفتمان روسای جمهور مختلف دو کشور متغیر بوده است. آنچه در این پژوهش به دنبال آن هستیم بررسی سیر تحریمهای ایالات متحده آمریکا علیه ایران و اثرات آن بر اقتصاد و تکنولوژی کشور و به دنبال آن منافع امارات و عربستان از این شرایط و نقش احتمالی این دو کشور در ادامه روند خصومت ایران و ایالات متحده است. تلاش می شود در این پژوهش با تکیه بر نظریه گفتمان و بر مبنای اندیشه های ارنستولاکلاو همسرش شتال موفه به بررسی نقش زبان در گفتمان سیاسی نزد نخبگان پرداخته شود.

آنچه تحلیل گفتمان لاکلاو موفه را از دیگر نظریه های گفتمانی متمایز می کند ، تصری گفتمان از حوزه فرهنگ و فلسفه به جامعه و سیاست است.

طبق این نظریه همه چیز به زبان و متن تحلیل می یابد. براین مبنای گستره ای از داده های زبانی و غیر زبانی از گفتارها ، گزارشها ، حوادث تاریخی ، مصاحبه ها ، سیاست گذاریها ، اعلامیه ها ، اندیشه ها ، سازمان ها و نهاد ها به متن برورد می شود.

اما آنچه در این پژوهش قبل از نظریه گفتمان حائز اهمیت است ، واقع گرایی است. به عبارتی نوع گفتمان دولت های سیاسی بیانگر نگاه آنها به این عرصه است. کشوری که در راستای منافع ملی خود حرکت کند به دور از توهم و با نگاه واقع گرا به ساختارنظام بین الملل برنامه سیاست خارجی خود را بر مبنای داشته های خود و در راستای سیاست تنش زدایی پایه ریزی می کند.

بی تردید واقع گرایی ، عملاً مهم ترین و پایدارترین نظریه روابط بین الملل بوده است. جاذبه بی بدیل این نظریه به دلیل نزدیکی آن با عملکرد سیاستمداران در عرصه بین الملل و نزدیکی آنها با فهم متعارف از سیاست بین الملل است. واقع گرایان از این منظر خود را واقع گرا می نامند که با واقعیت بین المللی همخوانی دارند.

امروزه با بررسی سیاست های دولت ایالات متحده آمریکا از ابتدای استقلال تا کنون ملاحظه می کنیم این کشور پس از طی دو قرن ، به قدرت فائقه و با منزلتی بسیار بالا نائل آمد. آنچه مسلم

است نگاه واقع گرایانه رهبران آمریکایی به مسائل بین المللی و برنامه ریزی در این عرصه آنان را در سیر این تکامل سریع یاری داد ، نگاه به دین به صورت پشتوانه فکری در این کشور قابل انکار نیست اما سیاسیون آمریکایی توهم را در ابتدای بروز کشور و اعلام استقلال سرلوحه کار قرار ندادند و با بررسی داشته ها و توانمندی ها مسیر پیشرفت را طی نمودند.

ماکس وبر تاکید دارد تفسیر خاصی از مذهب مسیحیت (پروتستانیسیم در مقابل کاتولیسیم) موجب توسعه غرب شد. در حالی که تفسیر دیگر از مهمات مذهب (کاتولیسیم) موجب افول بخش دیگری از دنیای مسیحیت شد . شایسته سالاری ، در عرصه نظام بین الملل حاصل نگاه واقع گرایی است به عبارتی شایستگی در سالار شدن بر دیگران ، که عامل نظم طبیعت است . لذا همواره در ادبیات کهن به این شعر برخوردیم.

برو قوی شو اگر راحت جهان طلبی
که در نظام طبیعت ضعیف پامال است.

آنچه مشخص است در پیشبرد اهداف سیاست خارجی باید فلسفه و علم تلفیق شود ، تا گرایش عملی حاصل شود. در این بین نگاه ایدئولوگ به مسائل خصوصا در عرصه سیاست خارجی خصوصا ورود تعصبات ذهنی و ایجاد خط قرمز فردی یا ساختاری موجب می شود رشد حرکت گاهها دچار اختلال گردد. خروجی توهم از ایدئولوژی موجبات سقوط کشور را فراهم می آورد.افت ایدئولوژی تعصب ایدئولوژیک است ولی ایدئولوژی سنجیده پیش زمینه استراتژی است اما اگر ورای واقع گرایی و منافع ملی ایدئولوژی قرارگیرد و گفتمان حاکم بر جامعه براین اصل حرکت نماید و به عنوان دال مرکزی توسط دارندگان قدرت در ساختار نظام سیاسی برای توده مردم تدوین شود ، جایگزینی برای ان دشوار خواهد شد. همانطور که در ایران جایگاه ایدئولوژی خصوصا با نگاه انتصاب واژه استعمار به آمریکا ، هر گونه تعریف متفاوت از آن توسط اندیشمندان معتقد به نگاه واقع گرایانه به مسائل جهانی و بین المللی با تند ترین اتهامات مواجهه می شود.

با وجود آنکه واقع گرایی از ابتدا تا کنون چرخشهایی در راستای تکمیل نظریه خود جهت وفق دادن به امور روز جهانی نموده است اما سه رکن اساسی موجود در آموزه ماکیاولی ، زیر بنای فلسفه واقع گرا را تشکیل می دهد. اولاً تاریخ عبارت است از یک سلسله علت و معلولی که با تلاش فکری